

/1/ Těžby štěrkopískových nánosů v řece Berounce

Občanské sdružení Mallorn se od jara 2003 intenzivně zabývá problematikým záměrem Povodí Vltavy, s.p. vytěžít v řece Berounce v úseku od Berouna po soutok s Vltavou tzv. „popovodňové nánosy“ zejména štěrkopísků a štěrků. Mělo by se jednat dle informací Povodí Vltavy, s.p. o odtěžení celkem devíti stanovišť v úseku horní Berounky a čtyř úseků dolní Berounky celkem na cca 33 kilometrech řeky.

Jako důvod nutné těžby uvádělo Povodí Vltavy, s.p. nejprve riziko při povodňových stavech na první pohled logickým argumentem, že je-li koryto řeky zaneseno, pojme při povodni méně vody, která se pak o to více rozlije povodňovou vlnou do okolí a ohrozí majetek a životy občanů. Poté, co se ukázalo, že nánosy nemají na výši a účinek povodně téměř žádný vliv, začalo Povodí Vltavy, s.p. zdůrazňovat jiné riziko nánosů - možné zablokování ledových ker při tzv. „ledochoďu“, kdy se poté za ledovou bariérou vytvoří zdrž vody, která se rozlije do okolí a ohrozí stavby v říčním údolí nad ledovou bariérou.

Nesouhlas a odpor ochránců přírody byl do značné míry zredukován na heslo „užovky a škeble versus ohrožení života a majetku lidí“, a to zásluhou těžařské lobby s použitím určité manipulace, jednostranné medializace, ale i v důsledku nedostatečné osvěty ze strany odpůrců těžby. Tato hysterie bohužel bránila a brání jakékoli věcné diskusi, logické argumentaci a nahrává zájmům těžařské lobby. Vzhledem k tomu, že za zájmy těžby stojí stamilionové investice, obraty a zisky, dochází zde i k velkému ekonomicko politickému tlaku pronikající až do nejvyšších politických úrovní. V důsledku tohoto tlaku přestává být rozhodování orgánů státní správy nestranné.

Na okraj pouze dodáváme, že záměr těžby na třiatřicetikilometrovém úseku Berounky je jen kapkou v moři a modelovým příkladem rozsáhlé těžby na většině velkých řek v ČR za miliardové investice, kterou z většiny již správy povodí provedly. Berounka je v tomto ohledu jednou z posledních řek, posledních míst, kde ještě ochrana přírody této silné lobby vzdoruje.

Na celý záměr těžby lze nahlížet z řady úhlů pohledů, ale velmi zjednodušeně bychom zdůraznili tyto tři hlavní výhrady:

- Z naprosté většiny není těžba z hlediska povodňových rizik opodstatněná. Patrně bude pár míst – ostrůvků vyčnívajících nad hladinu v podjezích, kde připadá v úvahu riziko zablokování ledochoďů, ale spíše až v pozdějších letech, kdy by ostrůvky byly zarostlé a tím zpevněné. Kromě těchto několika málo míst jde pouze o zájem komerční těžby. **Teprve z této zásadní skutečnosti se odvíjí veškeré další níže uvedené argumenty.**
- Vzhledem k tomu, že z většiny tedy nejde o nutnou údržbu vodního toku, ale o čistě komerční zájem těžby štěrkopísků, jeví se nám vynaložení stovek milionů korun ze státního rozpočtu „v rámci odstraňování popovodňových škod a protipovodňové prevence“ jako **neoprávněné plýtvání penězi daňových poplatníků**, o které by se mělo zajímat Ministerstvo financí a Nejvyšší kontrolní úřad. Jestliže některé firmy těží říční štěrkopísky na vlastní náklady, které se ziskem kryjí prodejem této stavební suroviny, a jiným firmám zaplatí těžební náklady stát z peněz daňových poplatníků a tím jim tedy významně sníží náklady, jde dle našeho názoru o neoprávněné zvýhodnění. V našem právním řádu se takové jednání nazývá „porušování rovných podmínek hospodářské soutěže“ a zabývá se jím příslušný úřad.
- Pokud nejde v naprosté většině o potřebné protipovodňové opatření, o nutnou údržbu vodního toku, pak nemůžeme souhlasit s výjimkami z ochranných podmínek zvláště chráněných druhů živočichů. Zákon 114/92 Sb., § 56 zde říká: „*Výjimky ze zákazů u zvláště chráněných druhů živočichů může v případech, kdy jiný veřejný zájem výrazně převažuje nad zájmem ochrany přírody, povolit orgán ochrany přírody.*“ Pokud jde na několika málo místech o riziko povodně a zatopení, pak nepochybně, že jiný veřejný zájem zde výrazně převažuje nad zájmem ochrany přírody. Pokud však jde o komerční těžbu, pak takový veřejný zájem nevidíme.

Praha dne 17.11.2003

podrobnosti na: <http://www.mallorn.cz> (<http://www.mallorn.cz/berounka/index.html>)